

Langt fra amerikanske tilstander i Tyskland

2022-08-19

Optional[© Aftenposten]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

26

Fredag 19. august 2022 Aftenposten

Politisk stabilitet

Debatt & meninger

Kronikk
Robin Allers

Førsteamanuensis ved Institutt for forsvarsstudier, Forsvarets høgskole

Langt fra amerikanske tilstander i Tyskland

I en kommentar sammenligner Aftenpostens Frank Rossavik utfordringene Tyskland må håndtere på grunn av Russlands angrepskrig i Ukraina, med den anspenne politiske situasjonen i USA. Hva er det egentlig som skjer «i det en gang så stabile» Tyskland, spør han og viser til høyreekstreme krefter som utnytter misnøyen «med det som vedtas i Berlin». Denne fremstillingen av et Tyskland på vei mot politisk ustabilitet er misvisende. Det er også sammenligningen med utviklingen i USA.

Bekymring for økt misnøye. Utfordringene Europa og spesielt Tyskland står overfor, er store. Bekymringen for økt misnøye i møte med energiknapphet og prisøkninger er reell. Den tyske regjeringen, en koalisjon av sosialdemokrater (SPD), liberale (FDP) og grønne (Die Grünen), står under sterkt press. Spesielt de østeuropeiske allierte kritiserer Tysklands nølende våpenhjelp til Ukraina og avveidende fremgangsmåte i reaksjonen mot Russland.

Tyskland har selv manøvrert seg inn i en vanskelig situasjon ved å gjøre seg avhengig av russisk gass, og regjeringen jobber nå på spreng for å finne alternative energikilder. For å beholde sin troverdighet må dette skje uten at regjeringen gir opp sine ambisjoner for det grønne skiftet, og uten at gjelden skyter i været. Ikke minst er det i Tysklands interesse å sikre det europeiske og transatlantiske samholdet.

I lys av disse utfordringene er det naturlig å være bekymret for at misnøyen i befolkningen utnyttes av ekstremister, konspirasjonsteoretikere og russiske informasjonskrigere, som er ute etter å destabilisere. Innyttene fra de gule vestenes pro-

tester i Frankrike og oppføynene i USA, men også demonstrasjonene i Tyskland mot flyktningpolitikken og senere koronatiltakene, står som skrekkeeksempler.

Det er imidlertid få tegn på at misnøyen i befolkningen er i ferd med å undergrave den politiske stabiliteten.

Stor oppslutning for de demokratiske partiene. Snart er år etter valget til forbundsdagen i september 2021 og fem måneder etter Russlands angrepskrig mot Ukraina nyter de demokratiske partiene i snitt en oppslutning på godt over 70 prosent. Til tross for ulike politiske prioriteringer foregår samarbeidet i regjeringskoalisjonen forbausende friksjonsløst. Og selv om tilfredsheten med regjeringens arbeid har gått noe ned, ligger den fortsatt i pluss.

Tysklands mest populære politiker er økonomi- og klimaminister Robert Habeck fra De Grønne. Han oppfordrer sine landsmenn til å spare energi samtidig som han forteller skuffede partifellere at krisen krever en pragmatisk holdning til våpenleveranser og gjennomføringen av det grønne skiftet. Avgjørende for landets stabilitet er dessuten at det største opposisjonspartiet, Den kristelig-demokratiske union (CDU), opptrer samarbeidsvillig og konstruktivt i sentrale spørsmål.

Debatten går hett om skattelettelser, atomenergi og våpenleveranser, men det er knapt noen som stiller spørsmål ved regjeringens oppslutning om sanksjonene mot Russland. I ytterkantene har hverken høyrepartiet AfD eller venstrepartiet Die Linke så langt maktet å utnytte krisen.

◉ Kommentator Frank Rossaviks fremstilling av et Tyskland på vei mot politisk ustabilitet er misvisende, skriver Robin Allers. Partiene i den tyske regjeringen (bildet) har fortsatt høy oppslutning i befolkningen. Foto: Markus Schreiber, AP/NTB

Tyskland har ingen Trump. Hva så med den økende faren fra høyreekstreme krefter? Eksemplene Rossavik viser til, er hver for seg alvorlige og får stor politisk oppmerksomhet i Tyskland. Den forrige regjeringen utpekte allerede høyreekstremisme som den største faren mot landets sikkerhet, og det er satt i gang omfattende tiltak. Likevel er det vanskelig å se et mønster som utfordrer den politiske stabiliteten, samfunnsmodellen eller rettsstaten i Tyskland.

Derfor kommer også sammenligningen med de urovekkende tendensene i amerikansk politikk feil ut. At en gruppe høyre-radikale i august 2020 utnyttet demonstrasjonene mot koronatiltak til å storme trappen til riksdagsbygningen i Berlin, utløste sjokkbølger i Tyskland. Først og fremst på grunn av bygningens symbolske betydning. Likevel kan hendelsen i Berlin ikke sammenlignes med de traumatiske begivenhetene i Washington D.C. året etter.

Stormingen av Kongressen holdt en hel verden i sjokk og fortsatter å ryste amerikansk demokrati, hovedsakelig på grunn av involveringen av den sittende presiden-

Velgerne ser ut til å verdsette - nå som før - en nøktern og pragmatisk politikk.

Informasjon
Aftenposten
Debattredaksjonen

Debattredaktør

Erik Tornes
 Adresse: Aftenposten, Debatt,
 Boks 1178, 0107 Oslo

Debatt

E-post: debatt@aftenposten.no
 Hovedinnlegg: 3000 tegn inkl.
 mellomrom. Legg ved portrettfoto.
 Kortinnlegg: 400-1500 tegn.

Kronikker / debattinnlegg på nett

aftenposten.no/meninger
 Aftenposten returnerer ikke artikler
 som blir sendt på papir.

Kronikk

E-post: kronikk@aftenposten.no
 Kronikk: Maks. 6000 tegn
 inkl. mellomrom.
 Legg ved portrettfoto.

ten og hans støttespillere. Ikke bare kan man se langt etter en karismatisk populist som Trump i Tyskland - det vil også være vanskelig å finne folkevalgte som unnskylder denne type overgrep, eller som stiller spørsmål ved de grunnleggende demokratiske spillereglene.

Befolkningen er ikke så splittet. Befolkningen virker heller ikke så splittet som Rossavik får det til å se ut. Foreløpig støtter et flertall regjeringens sanksjoner mot Russlands krigføring, selv om det skulle føre til økonomiske problemer. Det er uklart hva Rossavik ønsker å antyde når han i forbifarten nevner at også Tyskland «ligger ganske høyt i privat våpenier-skap». Ifølge den oversikten det henvises til i kommentaren, ligger land som Sveits, Finland, Sverige og Norge over Tyskland på listen. Ingen av dem er i nærheten av de amerikanske tallene.

Da Tysklands utenriksminister, Annalena Baerbock, sa at energiknapphet kunne føre til «opptøyer», innrømmet hun straks at uttalelsene var «bevisst veldig tilspisste». På sin årlige pressekonferanse til-

bakeviste kansler Olaf Scholz denne uken frykten for en «vinter preget av sinne» («Wutwinter»). Ifølge ham er Tyskland en velferdsstat, og ingen vil bli stående alene.

Det er umulig å forutse hvor lenge den ansente situasjonen varer, og hvordan den vil utvikle seg. Krigen i Ukraina pågår uten en løsning i sikte. Det er sannsynlig at tyske beslutningstagere vil komme under sterkt press hvis energikrisen forsterkes utover høsten og vinteren. En mulig konflikt mellom Kina og USA over Taiwan ville få enda større konsekvenser for den eksportorienterte tyske økonomien.

Så langt er det imidlertid ingen tegn til at den politiske stabiliteten i Tyskland er truet, eller at rettsstaten ikke klarer å håndtere utfordringen fra ekstreme grupperinger. Velgerne ser ut til å verdsette - nå som før - en nøktern og pragmatisk politikk. I stedet for å bekymre seg for politisk ustabilitet kan man derfor, i likhet med lederskribenten i det britiske nyhetsmagasinet The Economist, heller håpe på at krigen og krisen har lokket et overflødig Tyskland ut av sin selvtilfredshet.

Meninger
Arbeidskraft

Regjeringen vil utrede hvordan vi kan få færre verktøy i kassen

Debatt
Ole Erik Almlid
 Administrerende direktør, NHO

Karita Bekkemellem
 Administrerende direktør, NHO Geno

Regjeringen har nedsett et offentlig utvalg som skal utrede hvordan kommersiell drift kan utfases i ulike skattefinansierte velferdstjenester, og legge frem en egen nullproffittmodell for hver slik sektor.

Det betyr at regjeringen vil utrede muligheten for å kvitte seg med lovlig etablerte bedrifter. Dette er bedrifter som sysselsetter over 100.000 arbeidstagere innenfor helse- og velferd.

Mange hevder at når private utfører tjenester, så går pengene til profitt og ikke til brukerne. Dette er meningsløst. Brukerne får ikke mer penger av at det offentlige utfører tjenestene selv. Brukerne ser ikke disse pengene, de ser tjenestene og hjelper de får.

Dersom bedrifter kan levere samme tjeneste til samme kostnad, gjør det ingen forskjell for brukerne. Kan de levere til en lavere kostnad, betyr det bare at det offentlige kan tilby flere eller bedre tjenester til brukerne fordi pengene strekker lenger.

Vil bli mindre innovasjon. Det hevdes også at det er superprofitt, altså et unormalt høyt overskudd basert på fellesgoder, i bedrifter som opererer innenfor velferdssektoren. Det er en besnærende argumentasjon, men Velferdstjenesteutvalget slo fast i 2020 at det ikke foreligger superprofitt. Driftsmarginen er 5,3 prosent, og snittet for ikke-finansielle, unntatt ressurs-selskaper, er 5,7 prosent.

At regjeringen bruker skattebetalernes midler til å utrede nullproffittmodeller og hvordan det offentlige kan utfase kommersielle aktører innenfor velferden, er synd. Det vil mest sannsynlig redusere innovasjonstakten innenfor velferdssektoren og redusere tilgjengeligheten av etterspurte velferdstjenester.

En rapport utarbeidet av Me-

non Economics på oppdrag fra NHO viser at utfasing av bedrifter i velferden vil ramme én av tre distriktskommuner og 20 prosent av alle landets kommuner.

Lar seg presse av Rødt og SV. Vi regner med at når utvalget går grundig inn i problemstillingene, vil det bli klart for alle at konsekvensen av denne politikken er noe vi ikke ønsker. Men allerede nå burde energien og kompetansen vært rettet mot de reelle utfordringene på helseområdet.

Vi blir flere eldre i forhold til folk i jobb i årene som kommer. Vi må da styrke velferdstjenestene samtidig som skatteinngangen kan falle.

Det vil bli mangel på arbeidskraft i helsesektoren, men også i andre sektorer som vi er avhengige av for å få i gang verdiskaping som kan erstatte fallende olje- og gassinntekter. Det betyr at det er et kritisk behov for innovasjon på alle områder, også i helsesektoren. Både når det gjelder teknologi og organisering av tjenestene.

NHO og de private helsebedriftene vil gjerne diskutere hvordan vi kan bidra til å løse dette. Men nettopp i denne situasjonen har regjeringspartiene latt seg presse av Rødt og SV til å utrede hvordan vi skal få færre verktøy i kassen!

Allerede nå burde energien og kompetansen vært rettet mot de reelle utfordringene på helseområdet

Les flere
 debattinnlegg
 på no